

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 43.

Lýsingaprisur fyri petittreglu: 30 oyri, á forsíðuni, 20 oyri, á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prisinum.

Leygardagin 22. oktober 1938.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið — Porto. Blaðið verður biflagt á posthúsum, brevsvartstøðum og serivistovum. Telf. 143.

12. árg.

Fíggjarskipanin

kommununum greiddist væl úr hondum í samráðingini við ríkisstýrið.

Eftir er nú vinnulívið.

At greiða tað megu nú allar kreftir leggjast í á tingi sum í teirri av ríkisstýrinum settu vinnulívsnevnd.

Her verður fyrst talan um:

- 1) Modernisering av fiskivinnuni,
- 2) Viðari ræsur í Grønlandi,
- 3) Fremjan av teim ídnaðum, ið eru møgulegir her á landi.
- 4) Útskiifting, moderniseran av okkara jarðabrúki: bóndabrúki, traðarbrúki, urlagarðsbrúki.

Samráðingarnar um nýggja fíggjarskipan fyri logting og kommunur eydnaðist sera væl, samanber uppritið av orðaskiftinum á tingi aðrastaðni í blaðnum. Jarðumskipanin og henda nýggja fíggjarskipan eru óivað tær stórstu positivu hendingar í Føroya nútíðar politisku søgu. Í hesum máliðum hevur javnaðarpolitikkurin vunnið ein sigur, sum alt Føroya fólk av sonnum kann froa seg yvir. Vít javnaðarmenn eru tó greiðir yvir, at vit ikki eru komnir á mál. Men eitt ógvuliga stórt framtig er stigið — og vit vilja leggja alla orkuna á at halda áfram móti sosialismunnar hoga og stóra máli:

Fullari frígering av teirri fátæku fjøldini í Føroyum.

Hitt stórsta takið, hitt fyrsta takið, ið nú er at taka, er at fáa vinnulív okkara á fótur, fáa fiskimenn og arbeiðsmenn eina ársvinnu, ið av sonnum kann geva honum og børnum rúm og góð ókonomisk kor.

Tann gamli fiskivinnuhátturin dugir ikki. Snorisfiskarin vinnur ikki upp til minstamarkið fyri við sínum at kunna freista eitt toluliga gott ókonomiskt og mentunarlígt verdugt lív.

Vít megu tí leggja á annan bógv. Okkara fiskivinna má moderniserast.

Eitt stig er gjørt í so máta

við teim 5 trolarum, ið Føroyingar hava fingið sær. Tað hevur eftir hvat ið frættist, gingist toluliga væl hjá teim. Teir hava víst allar staðið seg. Manningin hevur fingið ein meðalpart, sum er dupult so góður, sum parturin snorisfiskimanninum umboð á meðalsluppini fær.

Allir Føroya fiskimenn eru tí sterkt hugaðir fyri, at menn ganga viðari á trolaraleiðini. Hitt almenna, logting, statur og fiskaribankin megu tí av øllum alvi taka undir við trolaramálinum og veita peningaligan stuðul til at fáa fatur á fleiri trolarar.

Útróðurin frá Føroyingahavnini eins og skipsfiskiskapurin í Grønlandi hevur verið sera góður í ár. Útróðurin sigist at hava givið um 1400 til mannin — sluppsfiskiskapurin um hálvt so nógv. Fiskimennir eru tí sum rímlígt er — ómetiliga sterkt interesseraðir í at sleppa upp til Grønlands at rógva út. Soleiðis sum veðurlag og fiskilíkindini eru — menn megu tí hava, út á bankarnar — eru teir vanligu útróðrabátarnir, 6—8—10-mannafor, ið vit nýta her heima, ov smáir har uppi. Tað verður tí ein stórspurninur at hjálpa fiskimönnum við lagligum láni at fáa hóskandi stórar útróðrabátar til Grønlandsútróðurin. Aftrat hesum má skipast fyri, at tað verður møgulegt at fáa fort bátarnar upp — teir

megu sjálvandi byggjast so, at teir kunnu setast niður í hvønn annan. Harvið taka teir minst møgulegt pláss. Maskina, bekkir og rongir megu kunna takast úr teim. Á tingi er málið um at keypa móðurskipið »Arctica«. Tað kundi tíkið nakað nógvar soleiðis serliga bygdar bátar. Tær stórstu føroysku skonnartirnar kunna óivað eisini taka nakrar hvør.

Allir Føroyingar, sambandsmenn, sjálfstýrsmenn sum javnaðarmenn og vinnuflokksmenn eru samdir um at krevja stórri veiðiræsur í Grønlandi. Og við hesum kravi má ikki linkast.

Fiskiskapurin við línu og garni má roynast í stórri muni enn higartil. Snurraváðið hevur víst seg at givið íslandsfararunum góðar innlukur. Men her hava vit verið ov seindir. Tær konservativu kreftirnar kvældu stórroyndina við hesum fiskiskapi. Ov seint fátáð Føroya fiskimenn, at her var ein leið,

ið teir skuldu haft roynt fyri langari tíð síðani. Nú, tá ið krav er allastaðni frá eftir snurraváðsbátum, er útviklingurin stongdur vegna trot uppá ferskfiskakvotu.

Eisini á landi er stórtak at taka enn, vinnulívinum til frama. Óivað eru møguleikar fyri nóg so fittum ídnaðarvirkjum. Hesin spurningur eins og vinnulívsurningurin í sni heild eru til viðgerðar í »Erhvervskommissionen«. Vónandi kann henda nevnd koma fram við nýlandi uppskotum.

Jarðalógin er eitt ómetiligt framtig. Tað er ássannað. Men hon er ikki nóg mikið. Eftiri er vetrafriðingin, har ið tað er gjørligt, og at fáa framhildið við útskiiftingini. Tað fremur landabrákið, traðarbrúkið og urlagarðsbrúkið. Í hesum sum í øllum fori, har ið talan er um vinnulívið, lívsnevna, megu vit handla skjótt, tí:

Skjót hjálp er dupult hjálp,

og

okkara fólk má hjálpast, áðrenn ov seint er.

A Føroya logtingi 1938.

Fíggjarskipan Føroya.

Sum øllum lesarum kunnugt, vóru 7 lögtingsmenn niðri fyri at samráðast við ríkisstýrið um eina fíggjarskipan fyri Føroyar.

Ætlanin var, at henda fíggjarskipanin skuldi taka við, tá ið núverandi finansplánskipan var úti í 1940.

Logtingið hevði í seinastu setu útarbeitt ein nýggjan finansplán. Hetta uppskot gekk hovuðsákliga út uppá at jálta til vegir, havnir, sinnissjúkrahús og onnur sjúkrahús, kostskúla og aðrar skúlasakir, »Smirle« og logtingshúsið við reftarstovu, alt í alt um 3½ millión. Hertil kom so stýðjan til kommunurnar, ið nevndin eisini fekk í hendi at samráðast við ríkisstýrið um. Sum særligt mál var sett viðkan av Havnini í Havn.

Tann fíggjarskipan, sum var gjord niðri, víkur nakað frá tí gamla finansplánum, t. v. s.: hon gongur viðari og er nóg meira umfatandi.

Tað er ikki heinleiðis talan um ein finansplán fyri eitt ásett áramál, men um eina fíggjarliga umleggan, eina sanering av kommununnar fíggjarviðurski-

um samstundis sum talan er um stórarbeiði.

Útreiðslurnar við hesum uppskoti til fíggjarskipan koma at liggja um 6½ millión roknað fyri tey fyrstu 5 árin. Herafturat koma útreiðslurnar til eina umskipan av okkara hægri skúlasapi, ætlað til í 5 ár at liggja um 500.000 kr. Uppskot til eina tilika umskipan lovaði skúlamálaráðharrin at koma við.

Vit hava áður greitt frá hesum uppskoti til fíggjarsáttmála, og skulu vit tí bert taka uppaftur hovuðslinjurarnar í honum:

Kommunurnar fáa ein árligan skattalætta uppá 400.000 kr., so skattabudgettini fara niður frá um 950.000 til 550.000 í árligari áliknan.

Tað eru serliga útreiðslur til skúlan, sjúkrahús, sjúkrahús, ellisrentu, alla sociala forðing og tilíkt, ið tað verður lætt kommununum við.

Roynd skósmiðjuna Express, Tróndargøtu í Havn.

Einans fyrsta flokks tilfar verður nýtt. Luksusskótoy, arbeiðsskógvar og gummiskógvar verða repareraðir.

Skógvar verða litaðir hjá specialistinum.

Skjótt arbeiði og til sámuligar prísir.

S. Holberg Jacobsen.

Sjúkrahúsini fáa í studningi 2 kr. uppá dagin fyri hvønn sjúkling. Refussiónin av epidemiskjúkraútreiðslum og útreiðslum til sinnissjúk o. a. verður meir enn tvífaldað.

Invalitrentulóg og sjúkrahúslogin verða tiknar upp til broytingar í 1940.

Til havnir og vegir kunnu vit rokna við ið hvussu er yvir 2 milliónum tey fyrstu 5 árin.

Sinnissjúkrahús verður bygt. Suðuroyggin fær sít sjúkrahús moderniserað og »Dr. Alexandrienes Hospital« verður víkkað.

Eitt hjargingskip verður bygt.

Okkara hægri skúlaskapur verður broyttur, so vit kunna vóna at fáa eina skúlasamling ella skúlaeinheit, har ið lærarskúlin og eitt gymnasium arbeiða saman við einari kostskúladeild.

Alt hetta vil sum nevnt kosta nógvan pening, yvir 7 milliónur roknað fyri 5 ár, statinum um 5 milliónur, logtinginum um 1.750.000 og kommununum um 330.000 (teirra partur av vegveginginum).

Orðaskiftið:

Mitens

greiddi frá uppskotinum, ið lögtingsnevndin og ríkisstýrið vóru samd um. Hann rósti ríkisstýrinum og teim monnum, nevndin hevði samráðst við og takkaði fyri tað stóra heinasemi og forstáðið, ríkisstýrið hevði sýnt Føroyingum undir samráðingunum. Hann helt, at tað mátti viðgangast, at ríkisstýrið var gingið nóg longri, enn nevndin hevði ventað.

Sjálfstýrisflokkurin hevði við byrjanina av samráðingini lagt fram sjálfstýrisstóðuna. Men tá ið ríkisstýrið og hini bæði føroysku partini ikki vildu — hildu seg ikki hava heimild til tess — taka upp samráðingar um lóggávvald í særstøkum føroyskum viðurskiptum, tók flokkurin ta stóðu at royna at fáa tað best møgulega burtur úr samráðingunum. Hann og hansara menn vóru glaðir og takksamir fyri úrslitið.

A. Samuelsen

gleddi seg yvir, at staturin vildi